

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΔΕΙΓΜΑΤΙΚΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΟΙΝΟΥ ΚΟΡΜΟΥ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

Ενότητες Αναλυτικού Προγράμματος:

(α) Εθνικά κινήματα στη Νοτιοανατολική Ευρώπη. (β) Η Κύπρος κατά την πρώτη περίοδο της Αγγλοκρατίας

Διάρκεια εξέτασης: 45' λεπτά

ΟΛΕΣ ΟΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΕΙΝΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΕΣ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ (Μονάδες 6)

A1. Κάθε στοιχείο της Στήλης Α αντιστοιχεί με ένα στοιχείο της Στήλης Β. Να γράψετε στα φύλλα εξέτασής σας τους αριθμούς της Στήλης Α και δίπλα από τον κάθε αριθμό το γράμμα της Στήλης Β που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση.

Προσοχή: Στη Στήλη Α περισεύουν δύο (2) στοιχεία.

ΣΤΗΛΗ Α	ΣΤΗΛΗ Β
1. Συνθήκη Αγίου Στεφάνου	α. Στρατιωτικός Σύνδεσμος
2. Συνέδριο του Βερολίνου	β. «Μεγάλη Βουλγαρία»
3. Μακεδονικός Αγώνας	γ. Παύλος Μελάς
4. Συνθήκη του Λονδίνου	δ. Εδαφικός περιορισμός της Βουλγαρίας
5. Κίνημα των Νεοτούρκων	
6. Κίνημα στο Γουδί	

(4 x 0,5 = 2 μονάδες)

A2. Να προσδιορίσετε αν το περιεχόμενο των ακόλουθων προτάσεων είναι ορθό ή λάθος, γράφοντας στο φύλλο εξέτασής σας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος», δίπλα από το γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

α. Η Οθωμανική Αυτοκρατορία υπήρξε, κατά το 19^ο αι., βασικός εθνικός αντίπαλος των Σέρβων.

β. Το Κίνημα των Νεοτούρκων (1908) διασφάλισε τα δικαιώματα όλων των μειονοτήτων.

γ. Στον Β' Βαλκανικό Πόλεμο (1913) η Ελλάδα και η Βουλγαρία συνασπίστηκαν, υπογράφοντας συνθήκη φιλίας και αμυντικής συμμαχίας.

δ. Ο Ελ. Βενιζέλος υπήρξε πρωθυπουργός της Ελλάδος κατά τη διάρκεια των Βαλκανικών πολέμων (1912-1913).

(4 x 0,5 = 2 μονάδες)

A3. Να ταξινομήσετε τα πιο κάτω ιστορικά γεγονότα κατά αύξουσα χρονολογικά σειρά, ξεκινώντας από το προγενέστερο και αριθμώντας τα από το 1 μέχρι το 4.

- α. Συνθήκη του Λονδίνου
- β. Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου
- γ. Α΄ Βαλκανικός Πόλεμος
- δ. Προκλήσεις των Βουλγάρων εις βάρος Ελλήνων και Σέρβων στη Νιγρίτα και τη Γευγελή

(4 x 0,5 μ. = 2 μον.)

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ (Μονάδες 7)

B1. Να γράψετε κατατοπιστικά σημειώματα για τα πιο κάτω:

α. **Κίνημα Νεότουρκων**

(χρονικό πλαίσιο, υποσχέσεις, απώτερος στόχος)

(Μον. 1)

β. **Συνθήκη Βουκουρεστίου**

(χρονικό πλαίσιο, συμβαλλόμενα μέρη, πρόνοιες για την Ελλάδα)

(Μον. 1)

B2. Σε κείμενο 80 - 100 λέξεων, να εξηγήσετε τους λόγους που οδήγησαν στην έκρηξη του Β΄ Βαλκανικού Πολέμου (1913).

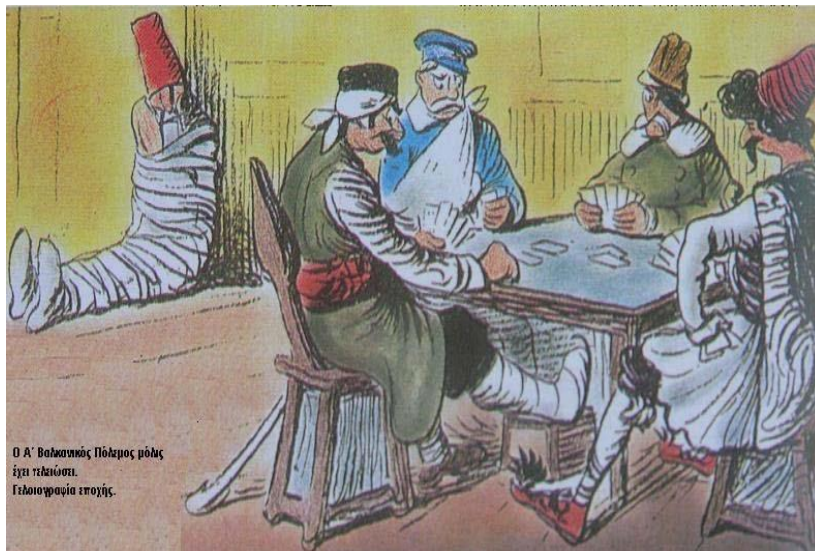
(Μον. 2)

B3. Να αναφέρεις τρία (3) εθνικά Κινήματα που εκδηλώθηκαν στο βαλκανικό χώρο κατά τον 18^ο -19^ο αι.. Να εξηγήσεις για ποιους λόγους παρατηρείται έξαρση των Εθνικών Κινήματων στα Βαλκάνια, κατά τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο.

(Μον. 3)

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ (Μονάδες 7)

Γ1.

Αφού παρατηρήσετε προσεκτικά την πιο πάνω γελοιογραφία και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις, να εξηγήσετε ποια ιστορικά γεγονότα ενέπνευσαν το δημιουργό της γελοιογραφίας.

(Μον. 4)

- Γ2.** «Ο ιστορικός που θεωρεί τα γεγονότα της εκατονταετίας 1821-1921 ξεχωρίζει τρεις μεγάλους σταθμούς: την επανάσταση του 1821, τον Μακεδονικό αγώνα (τέλη του 19^{ου} – αρχές 20ού αι.) και την εξόρμηση του 1912-1913. Ο δεύτερος σταθμός που φθάνει στην ύψιστη του ακμή στα 1904-1908, γιατί τότε συστηματοποιείται και κορυφώνεται ο Μακεδονικός αγώνας, είναι συνεχής και έντονος, πλούσιος σε ηρωικές θυσίες, αλλά και σε επιτεύγματα. Ο δεύτερος αυτός σταθμός είναι συνδεδεμένος ανάμεσα στον πρώτο και στον τρίτο, ο κρίκος ανάμεσα στα 1821 και στα 1912-1913. Εκφράζει τους πόθους ελευθερίας ενός αδικημένου μετά την Επανάσταση του '21 λαού από τη χάραξη των συνόρων. [...] Χάρη στο Μακεδονικό Αγώνα [...] διασώθηκε η ελληνική συνείδηση της Μακεδονίας. Οι Μακεδονομάχοι με την ειλικρινή τους πίστη στα μεγάλα ιδανικά αξιώθηκαν να υψωθούν, ως τη σφαίρα του μύθου, και την πίστη τους αυτή τη σφράγισαν με τον θάνατό τους. Λίγοι, αλλ' αποφασιστικοί πρόσφεραν στο έθνος πολλά και μεγάλα. Με την πνοή και τον ενθουσιασμό τους συνεπήραν όλους τους Έλληνες και δημιούργησαν την αναγκαία ομοθυμία και ομοψυχία, η οποία εκδηλώθηκε λαμπρά κατά τους βαλκανικούς πολέμους 1912 – 1913 που εξασφάλισαν την επιβίωση του έθνους».

Βακαλόπουλος Απ., *Ο Μακεδονικός Αγώνας (1904-1908) ως κορυφαία φάση των αγώνων των Ελλήνων για τη Μακεδονία*, Θεσσαλονίκη 1985, σσ. 36-37

Σύμφωνα με το πιο πάνω παράθεμα, ο Μακεδονικός Αγώνας ήταν για την Ελλάδα ένας από τους μεγαλύτερους σταθμούς της εκατονταετίας 1821-1921. Να τεκμηριώσετε την πιο πάνω θέση αντλώντας επιχειρήματα από το παράθεμα και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις.

(Μον. 3)

ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ

ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ ΚΑΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ

Εθνικά κινήματα στη Νοτιοανατολική Ευρώπη

ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ

1. Να ορίζουν τη γεωγραφική περιοχή των Βαλκανίων και να αναφέρουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των λαών της συγκεκριμένη εποχής.
2. Να συσχετίζουν τις εδαφικές ρυθμίσεις της *Συνθήκης του Αγίου Στεφάνου* και του *Συνεδρίου του Βερολίνου*, για τη Βουλγαρία, με τα γεωπολιτικά συμφέροντα των Μεγάλων Δυνάμεων στην περιοχή.
3. Να αναλύουν και να επεξηγούν τα αίτια εκδήλωσης και τις συνθήκες εξέλιξης του *Μακεδονικού Αγώνα*.
4. Να σχολιάζουν τη σχέση ανάμεσα στα Κινήματα του 1908 (*Κίνημα των Νεότουρκων*) και 1909 (*Κίνημα στο Γουδί*), στην Τουρκία και στην Ελλάδα αντίστοιχα, και να αξιολογούν τη σημασία τους για την εσωτερική και εξωτερική πολιτική των δύο χωρών.

ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ

1. (α) Γεωγραφικός εντοπισμός της εδαφικής επικράτειας των βαλκανικών κρατών· (β) Οι εθνικές επιδιώξεις και διεκδικήσεις των Σέρβων και των Βουλγάρων.
2. (α) Οι εδαφικές ρυθμίσεις της *Συνθήκης του Αγίου Στεφάνου* («*Μεγάλη Βουλγαρία*» - έρεισμα της Ρωσίας στη Νοτιοανατολική Ευρώπη) και του *Συνεδρίου του Βερολίνου* (εδαφικός περιορισμός της Βουλγαρίας – εξυπηρέτηση των συμφερόντων των υπόλοιπων ευρωπαϊκών δυνάμεων)· (β) Το όραμα της «*Μεγάλης Βουλγαρίας*» απειλή για τους Οθωμανούς/ Τούρκους, τους Έλληνες, τους Σέρβους και τους Ρουμάνους.
3. *Μακεδονικός Αγώνας*: (α) συσχετισμός με τη *Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου* και το όραμα της «*Μεγάλης Βουλγαρίας*»· (β) τα συγκρουόμενα εθνικά συμφέροντα και οι διεκδικήσεις Ελλάδας και Οθωμανών/Τούρκων· (γ) οι κυριότερες φάσεις εξέλιξής του, οι δύο φάσεις διακοπής του Αγώνα (1908/1912), ηγετικές φυσιογνωμίες.
4. (α) *Κίνημα στο Γουδί* (κίνημα υποκινούμενο από τον στρατό / *Στρατιωτικό Σύνδεσμο* και υποστηριζόμενο από μεγάλη μερίδα του λαού, αντίδραση στο παλαιό κατεστημένο, αίτημα για εκσυγχρονισμό της κοινωνίας και του στρατού, προσπάθεια προστασίας των εθνικών συμφερόντων / *αλυτρωτισμός και Μεγάλη Ιδέα*)· (β) *Κίνημα των Νεότουρκων* (κίνημα υποστηριζόμενο από τον στρατό και μεγάλη μερίδα του λαού, αντίδραση στο παλαιό κατεστημένο, αίτημα για εκσυγχρονισμό της κοινωνίας και του στρατού, προσπάθεια προστασία των συμφερόντων της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας μέσω του εκτουρκισμού και των εθνοκαθάρσεων). Πορεία προς τη σύγκρουση Ελλάδας και Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.

Οι Βαλκανικοί Πόλεμοι

ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ

1. Να σχολιάζουν τις συνθήκες που οδήγησαν στη συμμαχία των βαλκανικών κρατών εναντίον της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.

2. Να αναλύουν και να εξηγήσουν την αιτία και την αφορμή τόσο του Α΄ όσο και του Β΄ Βαλκανικού Πολέμου, τους συνασπισμούς δυνάμεων και την έκβασή τους.
3. Να σχολιάζουν τους βασικούς όρους της *Συνθήκης του Λονδίνου* και της *Συνθήκης του Βουκουρεστίου*.
4. Να συγκρίνουν τη γεωγραφική έκταση των βαλκανικών χωρών πριν και μετά τους Βαλκανικούς Πολέμους και να σχολιάζουν τη σημασία της νέας κατάστασης που διαμορφώθηκε με το τέλος των Πολέμων για τις μετέπειτα σχέσεις των βαλκανικών λαών.
5. Να διασυνδέουν την εδαφική επέκταση της Ελλάδας, μετά το τέλος των Βαλκανικών Πολέμων, με την πολιτική του αλυτρωτισμού και τη Μεγάλη Ιδέα.
6. Να αξιολογούν και να σχολιάζουν τη συμβολή των Κυπρίων στους Βαλκανικούς Πολέμους.

ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ

1. Συνθήκες που οδήγησαν στη συμμαχία - συνασπισμό των βαλκανικών κρατών εναντίον της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας: κοινή, ορθόδοξη, πίστη, κοινός εχθρός, κοινός πόθος για απελευθέρωση, διμερείς συμμαχίες Ελλάδα, Σερβία, Μαυροβουνίου και Βουλγαρίας.
2. (α) Α΄ Βαλκανικός Πόλεμος: Ελλάδα, Σερβία, Μαυροβούνιο, Βουλγαρία κατά της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, αιτία η επιθυμία για απελευθέρωση των ευρωπαϊκών (ελληνικών, σερβικών, βουλγαρικών) εδαφών της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, αφορμή η άρνηση της Πύλης για μεταρρυθμίσεις στις ευρωπαϊκές της κτήσεις, νίκη βαλκανικών κρατών·(β) Β΄ Βαλκανικός Πόλεμος: Ελλάδα και Σερβία (και ακολούθως Ρουμανία και Τουρκία) κατά της Βουλγαρίας, αιτία η άρνηση της Βουλγαρίας για μείωση της έκτασης των εδαφών της – οι υπερβολικές αξιώσεις επί του εδαφικού, αφορμή οι προκλήσεις των Βουλγάρων εις βάρος των Ελλήνων και των Σέρβων (Νιγρίτα – Γευγελή).
3. (α) *Συνθήκη του Λονδίνου*: πρόνοιες και εδαφικές ρυθμίσεις, εντοπισμός στον χάρτη των νέων συνόρων·(β) *Συνθήκη του Βουκουρεστίου*: πρόνοιες και εδαφικές ρυθμίσεις, εντοπισμός στον χάρτη των νέων συνόρων.
4. (α) Γεωγραφικός εντοπισμός και σύγκριση της έκτασης των βαλκανικών χωρών πριν και μετά τους Βαλκανικούς Πολέμους· (β) Σημασία των αποτελεσμάτων των Βαλκανικών Πολέμων για τις σχέσεις των βαλκανικών χωρών· (γ) Έμφαση στις γεωγραφικές – συνοριακές ρυθμίσεις Ελλάδας και Βουλγαρίας (μη ικανοποίηση των βουλγαρικών εθνικών επιδιώξεων).
5. Διασύνδεση της εδαφικής επέκτασης της Ελλάδας, μετά το τέλος των Βαλκανικών Πολέμων, με την πολιτική του αλυτρωτισμού και τη Μεγάλη Ιδέα: (α) σταδιακή υλοποίηση του οράματος της Μεγάλης Ιδέας (β) διασύνδεση με τις εδαφικές επεκτάσεις του 1864 και του 1881.
6. Οι αντιδράσεις των Κυπρίων στο ξέσπασμα του Α΄ Βαλκανικού Πολέμου και στις στρατιωτικές επιτυχίες του ελληνικού στρατού, (β) Οι Βαλκανικοί Πόλεμοι και ο ενωτικός πόθος/οι μεγαλοϊδεατικοί οραματισμοί των Κυπρίων, (γ) Οι τρόποι

συνεισφοράς των Κυπρίων στους *Βαλκανικούς Πολέμους*: εθνικοί έρανοι, εθελοντισμός.